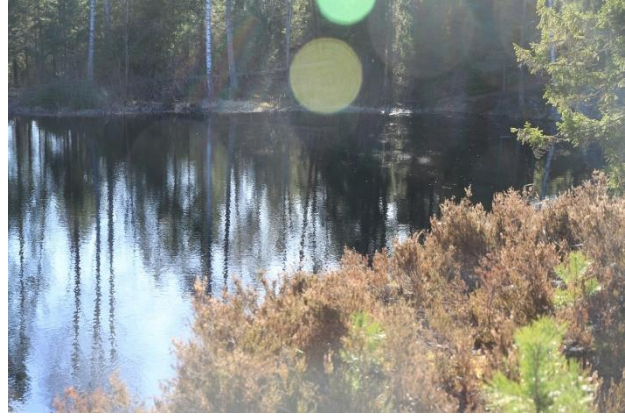

Stordammen

Vi gikk fra Vesledammen opp til Stordammen en nydelig vårkveld. Der fikk vi høre om Stordammens tilblivelse, først som vannverk og deretter som rekreasjonsområde for befolkningen på Borgen. Finn Ove Dahle hadde bidratt med historikk om Stordammens år som Borgens vannverk og Ida Lauten Edvardsen fortalte denne historien til de fremmøtte. Øyvind Larssen bidro med historien etter 1988 hvor det har vært store dugnader og forbedringer på dammen og området rundt.

Historien om Stordammen!

Finn Ove Dahles historie:

Det første vannreservoaret på Borgen var en liten dam (Borgendammen) som lå der parken ligger nå. Denne ble fylt igjen av frykt for at noen av barna skulle falle uti og drukne.

Borgen fikk vann fra den nedre dammen (Lilledammen/Vesledammen, gravd ut ca. 1935), men derfra var det ikke nok vann til alle. Det ble da bestemt at man skulle grave ut myra ovenfor. Dette skjedde i 1948/49 ved at flere av bøndene i omegn kom sammen og planla. Utgravingen startet vinteren 1951 etter at de først hadde bygd ei lita hytte til å varme seg i. Fyringsmester var Johan Jacobsen.

Utgravingen skjedde ved hjelp av spett, hakke og spade og de brukte hest og slede. Massen som ble gravd ut ble lesset opp på kantene rundt dammen og ble senere fjernet. Muren ble også laget i denne perioden.

Selv denne delen ble snart for liten, så i 1954/55 (litt usikre årstall) ble Stordammen utvidet igjen mot nord-øst. Denne gangen ble det brukt bulldoser (med Dodge -motor!). Arbeidslaget bestod av bl.a. av Ole Myrhus (sjef for kompaniet), Helge Kristiansen (fører), Johan Jacobsen og Oskar Kåstad.

De som bodde på Borgen hadde andeler i dammen og det var et vannstyre. Vannet fra Stordammen gikk helt ned til Sørby, Willersrud og Holen.

En gang på slutten av 1960-tallet gikk silen i muren i stykker. På Nafstad oppdaget man dette ved at det kom froskelår ut av springen i fjøset. Det ble da tilkalt dykkere for å skifte sil. Dette ble en stor begivenhet. Det er ikke hver dag det er froskemenn i fullt utstyr i sving på Borgen, så mange kom for å se.

Årstallet vi ble koblet på det kommunale vannverket er jeg ikke sikker på.

Fortsettelsen på historien til Finn Ove Dahle av Øyvind Larssen. Fortalt på møtet i Børge-Borgere 2. mai 2017 av Øyvind Larssen:

Ettersom jeg ble med i Borgen Vel i 1988, så har jeg fulgt utviklingen på Stordammen gjennom de aktivitetene som Borgen Vel satte gang. I begynnelsen av 1990 ble det uttrykt ønske om å gjøre passeringen av demningen på dammen sikrere for de som ville bruke den veien for å komme ut i skogen. Dette kom nok opp som en følge av at ei jente falt ned fra den usikrede murkanten.

Jeg tror de fleste medlemmene i Vellet samt styret, syntes dette var et forslag som burde realiseres. I styret satt det folk med mye kompetanse. De arbeidet i firmaer hvor det var forståelse for at dugnadsarbeid var positivt og som derfor støttet tiltaket med materialer og verktøy. Tormod Jødal arbeidet hos Agathon Borgen og de fleste stålmaterialene ble anskaffet gjennom firmaets kontakter.

Det ble sveist opp stålknekter i vinkel og T-profiler som ble transportert/båret på sterke rygger til dammen. Disse ble så satt på med ekspanderende bolter som ble boret i betongen med utstyr lånt av Agathon Borgen. Etterpå ble det satt ned profil som det ble festet impregnerte materialer til. Deretter ble den gangbanen med rekkverk bygd, slik som den fremstår i dag.

Det var mye arbeid og sjauing av materialer, mye transport av verktøy og det meste ble gjort med håndkraft. Husker det var mange med på dugnaden den helgen den ble utført. Det har dessuten vært noen reparasjoner av tredekket gjennom årene på grunn av isens arbeid gjennom vintrene. Det har også blitt satt opp skilt om at det ikke skal kastes ved og søppel i vannet. Redningsbøye og kasteline har det også vært forsøk på å ha der.

Ettersom det ble lagt ned så mye arbeid fra Borgen Vels side i dette området, ble det naturlig at området ble regulert som friområde. Gjennom god kontakt med Ullensaker kommune fikk vi gjennomslag for dette. Området ble målt opp og grensene merket i fjellet.

Reparasjon av demningsmuren

Noen år senere hadde isen og vannets arbeid bidratt til at det var oppstått lekkasjer i muren flere steder nærmest ytterkanten i øst. Vellet måtte på nytt lage et dugnadsprosjekt på dette. Det ble besluttet at dammen måtte tømmes for vann slik at det ble mulig å komme til for å få tettet muren. Samtidig måtte vi også sørge for å reparere det som var av skader under vann når skadene kom fram under tørrleggingen. Dugnaden ble avholdt 15. og 16. september 2007, altså for 10 år siden.

Dammen ble tømt med heverter og to heverter rant kontinuerlig i flere døgn. De måtte passes på for å sikre at det var tomt til vi skulle begynne dugnaden, så det ble mange turer opp og ned til dammen uka før den store dugnadshelgen.

Det var nok mange som hadde badet i dammen gjennom årene som syntes det var mye kvister, flasker og gjørme på bunnen og at det derfor ikke var så moro å bade der. Dette kunne vi gjøre noe med samtidig, ettersom vi nå hadde lav vannstand og tilgang til bunnen. Det ble ordnet med en mindre beltegraver som beltet seg gjennom skogen. Det var Espen Bråthen som kjørte og som også sørget for å grave ut og legge avdekkede masser pent opp på en voll mot øya. Etterpå ble det gjødslet og sådd til med gressfrø på de stedene det var lagt masse fra bunnen av dammen.

Som avslutning ble bekkeløpet justert med høyere utløp, slik at det ikke rant så mye vann ut i løpet av sesongen. Vi ville gjerne ha høyere vannstand.

Dammen fylte seg selv i løpet av høsten og vi var spente på hvor mye vann som ville komme inn før det rant over. Det viste seg at vi hadde lagt utløpet for høyt. Neste vår ble det justert med å legge inn et rør litt lavere og ett år senere ennå en justering. Siden har det vært bra.

I randsonene av dammen er det gjentatte ganger hugget trær for å skape mer lys i området mot vest. Dette har bedret solforholdene for gapahuken som Borgen Vel også har bygget med pengestøtte fra grendepotten.

Er det noen som har flere faktaopplysninger og som husker årstall, er Børge-Borgere interessert i innspill.